

WYZNACZANIE SZEROKOŚCI PRZERWY ENERGETYCZNEJ PÓŁPRZEWODNIKA METODĄ TERMICZNĄ (TERMISTOR)

PYTANIA KONTROLNE

1. Półprzewodniki – cechy charakterystyczne
2. Przerwa energetyczna materiału półprzewodnikowego
3. Zależność oporu elektrycznego półprzewodnika od temperatury

STANOWISKO POMIAROWE

Celem ćwiczenia jest wyznaczenie szerokości przerwy energetycznej materiału półprzewodnikowego. W układzie pomiarowym materiał ten jest obecny w elemencie elektronicznym zwanym termistorem. Stanowisko pomiarowe składa się z dwóch termistorów umieszczonych w aluminiowym bloczku, wyznacza się szerokość przerwy dla każdego z termistorów z osobna. Bloczek aluminiowy jest podgrzewany przy pomocy tranzystora bipolarnego. Natężenie prądu płynącego przez tranzystor regulowane jest przy pomocy potencjometru. Do pomiaru temperatury wykorzystano czujnik temperatury połączony z miernikiem cyfrowym. Oporności termistorów są mierzone za pomocą mierników cyfrowych. Odwrotność oporu termistora jest miarą koncentracji nośników ładunku.

POMIARY

1. Ustalić z Prowadzącym temperaturę graniczną ogrzewania termistorów oraz krok temperaturowy z jakim będą wykonywane pomiary.
2. Zmierzyć oporności termistorów w zastanej temperaturze.

OGRZEWANIE TERMISTORÓW

3. Ustawić przy pomocy potencjometru żadaną temperaturę.
4. Odczekać aż temperatura bloczka osiągnie zadaną temperaturę.
5. Odczytać oporności obu termistorów.
6. Przeprowadzić podobne pomiary dla wyższych temperatur.

CHŁODZENIE TERMISTORÓW

7. Ustawić przy pomocy potencjometru temperaturę równą zastanej temperaturze.
8. W miarę samorzutnego ochładzania się aluminiowego bloczka notować oporności termistorów z zadanym krokiem temperatury.

OPRACOWANIE WYNIKÓW POMIARÓW

1. Na podstawie otrzymanych wyników pomiarów sporządzić wykres zależności oporu R od temperatury T dla obu termistorów (na jednym wykresie).
2. Zaznaczyć na wykresie słupki błędów dla temperatur i oporności.
3. Sporządzić wykres zależności logarytmu naturalnego oporności od odwrotności temperatury
 $\ln R = f(1/T)$.
↳ Temperaturę przeliczyć na K .
4. Metodą regresji liniowej dopasować prostą do punktów pomiarowych. Narysować prostą na wykresie.

5. Na podstawie parametrów prostej wyznaczyć szerokość przerwy energetycznej ΔE dla obu termistorów.
6. Korzystając z prawa propagacji niepewności obliczyć niepewności $u(\Delta E)$ dla obu termistorów.
7. Zapisać wyniki w odpowiednim formacie.
8. Czy wyniki są ze sobą zgodne? Czy termistory są jednakowe?
9. Skomentować otrzymane wyniki.

DODATEK

Związek między przewodnictwem właściwym σ półprzewodnika a temperaturą T dla półprzewodnika, z dobrym przybliżeniem opisuje wzór

$$\sigma = \sigma_0 \exp\left(-\frac{\Delta E}{2kT}\right), \quad (1)$$

gdzie:

- σ_0 – stała materiałowa o wymiarze elektrycznego przewodnictwa właściwego (jej zależność od temperatury można pominąć wobec wykładniczej zależności sąsiadującego z nią czynnika),
- ΔE – energia aktywacji (w przybliżeniu można przyjąć, że jest to odległość między poziomem domieszkowym a odpowiednim pasmem energetycznym lub szerokość przerwy energetycznej danego półprzewodnika o czym decyduje zakres temperatur, w którym przeprowadzany jest pomiar przewodnictwa elektrycznego)
- k – stała Boltzmanna.

Opór elektryczny półprzewodnika w funkcji temperatury przedstawia zależność

$$R = R_0 \exp\left(\frac{\Delta E}{2kT}\right), \quad (2)$$

Logarytmując zależność (2) otrzymuje się liniową zależność pomiędzy logarytmem naturalnym rezystancji półprzewodnika a energią aktywacji ΔE

$$\ln R = \ln R_0 + \frac{\Delta E}{2k} \cdot \frac{1}{T}. \quad (3)$$